

NÉHÁNY ADALÉK AZ ÉVFORDULÓ ELŐTTI ÉVEK TÖRTÉNESEIHEZ¹

SZÉP KATALIN

Központi Statisztikai Hivatal

A GMT elnöksége egyben a Szigma szerkesztőbizottsága. Ilyen minőségben az elmúlt években is rendszeresen foglalkoztunk a Szigmával.

A Szigma első nagy korszakában – ahogyan az Temesi Józsefnek e jubileumi számot bevezető cikkében olvasható – szembetűnő, hogy a matematikai közgazdaságtan különböző műhelyeiből/kutatóközpontjaiból a szakma színe-java szerkesztő és más jellegű (lektorálás, szervező, forrásteremtő) munkájával, írásaival bőségesen támogatta a lapot. Ez csak úgy lehetett, hogy volt honnan meríteniük. Néhány ilyen műhelyt ismertető cikk már megjelent a régebbi Szigma-számokban, de személyes emlékeim a hetvenes évek legelőjéhez kapcsolódnak, amikor az akkori Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem népgazdasági tervező-elemző szakának gazdaságmatematikai szakágazatán tanultam. Sorolhatnám a matematika különböző területeiről szóló, az alkalmazás reményeivel kecsegtető, de mégis tiszta elméleti alapokat adó tárgyak listáját, neves előadóit. Most csak azt emelem ki, ami nekem az előadókon keresztül átsugárzott, hogy a szakma iránti elkötelezettség, alkotó, baráti munkahelyi légkör mellett valósult meg az, hogy a tudomány legújabb eredményeiből, saját kutatási területekről kaptunk útravalót. Nem véletlen, hogy ebből a műhelyből (Matematika Tanszék, Számítástechnikai Tanszék, ill. 1976-tól Matematikai és Számítástudományi Intézet és külső munkatársai) is sok cikk érkezett a Szigmába, hiszen 1969 és 1988 között például a Department of Mathematics saját sorozatából mintegy száz angol nyelvű közlemény ma is megtalálható az egyetem könyvtárában, és színvonalas szakkönyvek is születtek pl. a „Korszerű matematikai ismeretek gazdasági szakemberek számára” könyvsorozat.

A Szigma széles szakmai támogatottsága története során bár változó intenzitással, de végig jellemző, meghatározó, fennmaradásának alapeleme. A következőkben a legutóbbi szerkesztőbizottsági fejlemények kapcsán emlétek két dolgot, az egyik a működésre vonatkozó írásbeli szerződés, a másik az internetes megjelenés.

1 Az írásbeliségről

A Szigma szakmai támogatottsága meghatározó a lap működésében, de ennek formai megjelenéséért is tennünk kellett.

¹Beérkezett: 2019. december 1. E-mail: katalin.szep@gmail.com.

2016-ban a Nemzeti Média és Hírközlési Igazgatóság Hivatala, hivatkozva a 2010. évi CLXXXV. sz. médiatörvényre, felszólította a Magyar Tudományos Akadémiát, mint alapítót, hogy a hatósági nyilvántartásban pontosítsa a Szigma adatait, és teljesítse a törvényi kötelezettségeit, többek között, hogy legyen szerződése a lap kiadójával. Így kezdődött egy közel két évig tartó adminisztratív folyamat.

A Szigma kiválóan működött, mind a GMT, mind a Pécsi Tudományegyetem és az MTA részt vett a működtetésben, de erről semmilyen írásos megállapodást sem sikerült fellelnünk egyik félnél sem. A feladat tehát az volt, hogy a működő gyakorlat szereplőit feleltessük meg a törvény előírásainak, és tevékenységüket, felelősségüket úgy foglaljuk szerződésbe, hogy az a törvénynek is megfeleljen, de semmiképp se rontsa a gyakorlatot.

A kihívást az jelentette, hogy a törvény csak az alapító és a kiadó felelősségét nevesíti – a mi esetünkben az MTA és PTE –, az ő szerződésüket írja elő, ugyanakkor a GMT az impresszum szerint a lap tulajdonosa, de ilyen szerep a törvényben nincs.

Jó és folyamatos együttműködésben az MTA Jogi osztályával és a Pécsi Tudományegyetemmel közel két évig tartott a folyamat, ami 2018 februárjában egy olyan háromoldalú szerződés aláírásával zárult, aminek a tartalma a mai gyakorlatnak és a GMT alapszabályának is megfelel. A GMT feladatai a szerkesztői feladatoknak feleltethetők meg. A GMT joga a főszerkesztő kinevezése. Az MTA nem vállalhatott kötelezettséget a lap finanszírozására, azt továbbra is pályázat útján biztosítja, de ez a szándék része a szerződésnek. A szerződés aláírói az alapító részéről az MTA elnöke, a kiadó részéről a PTE rektora, a szerkesztő részéről a GMT elnöke.

A jövő garanciája a szakmai támogatás fenntartása. Ha ez stabil, akkor minden bizonnyal értelmezhető olyan működési modell, ami az aktuális (mindenkori) szabályoknak is megfelel.

2 Az elektronikus megjelenésről

A Szigma kezdetektől fogva, és a jövőben is nyomtatott formában jelenik meg. Emellett azonban a hozzáférhetőség bővítése érdekében fontos az interneten való elérhetőség. A Szigma minden évfolyama (1968, az alapítás óta) már hosszú ideje elérhető elektronikus formában a <http://szigma.ktk.pte.hu> honlapon vagy a GMT honlapjának egyik menüpontjából.

Az elektronikus megjelenés további kedvező lehetőségeit biztosítja a PTE Egyetemi Könyvtár és Tudásközpont (<https://lib.pte.hu>) folyóirat-publikálási projektjéhez való csatlakozás, amiről 2018 végén döntöttünk. Open Journal System szerkesztőségi rendszerben, a Stanford University által kidolgozott nyílt forráskódú felületen, a könyvtár saját információs rendszerén biztosítja a folyóirat elérhetőségét (<https://journals.lib.pte.hu>). Segítségével a folyóiratok könnyebben be tudnak csatlakozni az online tudományos vérkeringésbe. CrossRef rendszerben DOI számot biztosítanak, ami megkönnyíti a cikkekre történő későbbi hivatkozások követését, de a szerzők felé

azzal a kötelezettséggel jár, hogy a cikk hivatkozásai mellé azok DOI számát is meg kell adni. A felületen lehetőség van az „on-line first” megjelenésre, azaz egy cikk elfogadása, műszaki szerkesztése után a végleges DOI számmal elérhetővé válik. A könyvtár honlapjára kerüléssel a cikkek elérhetőségi linkje változni fog, de megoldható, hogy a régi helyre az új helyre mutató kapcsolat kerüljön. Ez a megjelenési forma – sok más folyóirathoz hasonlóan – arra is lehetőséget ad, hogy az egyes cikkekhez kapcsolódóan, a nyomtatott formába be nem férő tartalom (pl. adattáblázat, programrészlet) is feltölthetővé, és így az olvasók számára is elérhetővé tehető.

Bízunk benne, hogy ennek a számnak a megjelenéséig már az új helyen is teljes lesz a Szigma feltöltöttsége, és az interneten forrás után kutatva gyakran ott lesz a találatok között.